

Шта да се ради са Шпанијом?

Пише: Дарко Стрижак
понедељак, 29 новембар 2010 10:52

Није данашња финансијска криза потрошачких друштава прва криза модерног времена. Свакако је специфична, како чињеницом да највише погађа најразвијеније (кризе током XX века су развијенији у великој мери преваљивали на мање развијене, умањујући и одузимајући им тржишта), којима предимензионисана унутрашња потрошња одлучујуће утиче на све економске токове, тако и специфичношћу да велики број земаља у развоју бележи незапамћен раст, управо док богати грцају.

Са много страна чујемо да је најгоре прошло, или да само што није прошло, да 2011/12. године следи консолидација. Без жеље да будемо дежурни песимисти, да мало проанализирамо стање у ЕУ, наше будуће куће.

Сведоци смо мука у Ирској, највероватније ће до краја новембра овај пакет помоћи бити уобличен, одобрен и прихваћен од стране свих главних учесника ове драме. Процене величине пакета помоћи варирају, углавном је реч о , око, 90 милијарди евра.

Сведоци смо мука у Ирској, највероватније ће до краја новембра овај пакет помоћи бити уобличен, одобрен и прихваћен од стране свих главних учесника ове драме. Процене величине пакета помоћи варирају, углавном је реч о , око, 90 милијарди евра.

Без обзира на реторику званичника, реално је очекивати да ће у децембру исту игру заиграти Португал. Следи локално одрицање да проблем постоји, затим широка дискусија о величини проблема, састављање предлога помоћи, неприхватање спољних решења у земљи примаоцу помоћи, 48-часовни завршни преговори, прихватање реалности.

Цена? Вероватно око 50 милијарди евра, можда више.

Сећамо се Грчке, засад око 110 милијарди евра.

Цео европски напор имаће смисла само уколико све земље примаоци успеју да током периода почека на враћање ових гигантских новчаних инјекција помоћи своје привреде оспособе да, осим задовољавања буџетских потреба долазећих година, генеришу средства за враћање кредита који чине данашње пакете помоћи. Колико је то могуће и реално – у другој прилици.

Ова три пакета значајно ће истрошити средства која је ЕУ припремила за критичне ситуације.

То је ситуација у којој се мора отворити и питање Шпаније. За то ће се постарати тржишта хартија од вредности.

Евро јесте валута Шпаније, али ова земља, као и остале раније набројане, нема могућност девалвације, или значајнијег утицаја на каматне стопе.

Модел развоја шпанске привреде у последње три деценије у највећој мери поштовао је узансе здравог развоја. Велико задуживање привреде, претежно у домаћој валути, са фиксним каматним стопама, уз непревелик јавни спољни дуг. На први поглед све је у реду.

У реалности, прелазак на евро, чињеницу задуживања у локалној валути значајно мења. Евро јесте валута Шпаније, али ова земља, као и остале раније набројане, нема могућност девалвације, или значајнијег утицаја на каматне стопе.

Истовремено, приватни дуг шпанске привреде, који је последица брзог развоја протеклих година, огроман је. Текућа криза, пре свега у САД и Британији, показује да у тешким временима приватни дуг постаје јавни. То ће се десити и у Шпанији.

Највећи део дуга настао је у финансирању грађевинског бума, како по обалама, тако и по градовима Шпаније. Та средства су преточена у око 2 милиона непродатих стамбених јединица, изграђених из кредита, а данас без довољно купаца, јер, да подсетимо, криза

је у Шпанији, али и на северу и западу Европе, одакле би требало да дођу нови власници ове непродате робе.

Овај мртви капитал нужно води у кризу банкарског сектора, где су паркиране ове стамбене јединице, у виду колатерала за дате кредите. У јулу ове године, Европска комисија наложила је проверу здравља водећих банака Европе. Од око деведесет проверених институција само седам није прошло пробни тест. Од тих седам, чак пет које нису прошле тест су у Шпанији. Истина реч је о штедионицама ("Саја", за читаоце који прате спорт једна од њих је спонзор "Саја Laboral" тима који је првак Шпаније и противник Партизану у Евролиги).

Веома је занимљиво да су тај испит прошле и све ирске банке, чије спасавање данас, неколико месеци касније, у бунар увлачи целу Ирску. Биће да је контрола имала неких мањкавости и пропуста.

Текућа криза, пре свега у САД и Британији, показује да у тешким временима приватни дуг постаје јавни. То ће се десити и у Шпанији.

Колики су ти пропусти у Шпанији, и колики ће бити рачун за санацију, данас буквално није могуће израчунати према доступним подацима. Оправдана је бојазан да ће подаци постати доступни тек у тренутку када је помоћ неопходна. Оно што је извесно је да пакет помоћи Шпанији не може бити мањи од збира банкарских дубиоза.

За поштовање су мере које се у Шпанији предузимају, почев од општег стезања каиша и стимулisaња запошљавања, али није сасвим јасно како оживети тржиште некретнина, и покренути развојни циклус у грађевинарству, туризму и процесној индустрији, као почетни замајац. Укратко, за извориште, срж проблема, до сада нису предложене кредибилне мере за њихово решавање. Зато ова земља представља ноћну мору за нову, 2011. годину.